

succulenta

MAANDBLAD VAN DE NEDERLANDS-BELGISCHE VERENIGING
VAN LIEFHEBBERS VAN CACTUSSEN EN ANDERE VETPLANTEN

Parodia mutabilis Backbg.

Foto: Th.M.W. Neutelings

59ste JAARGANG
NO. 7
JULI 1980

Parodia's uit zaad

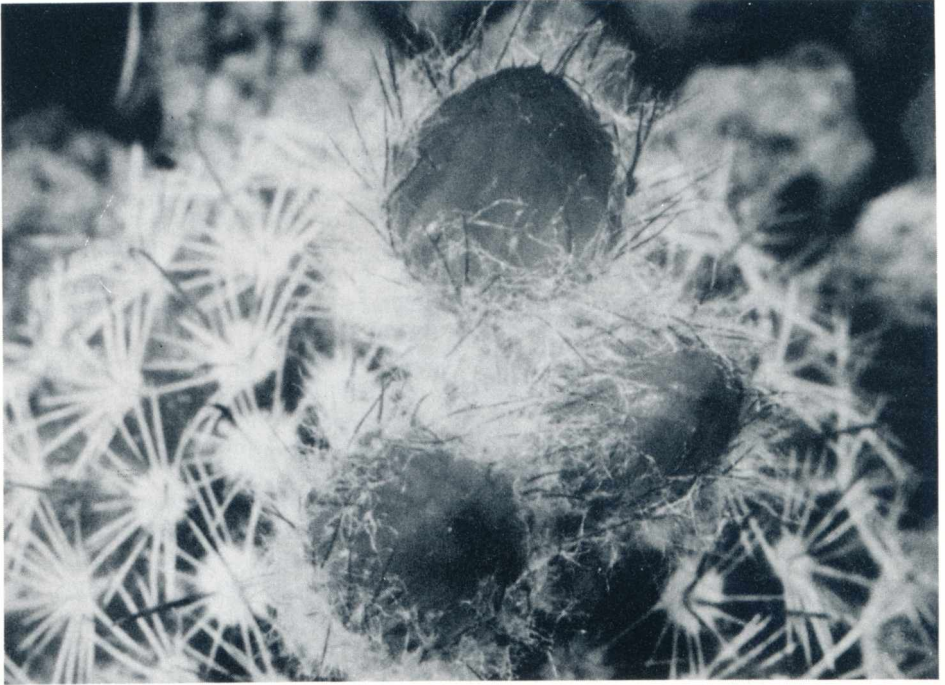
F.H. BRANDT

Uit eigen ervaring wil ik vandaag iets vertellen over het kweken van Parodia's uit zaad. Als ik soms iets over dit thema lees, stoot ik steeds weer op de bijna rigoreuze eis die door vele cactusliefhebbers gesteld wordt aan de zaai-bodem. Deze zou bijzonder zorgvuldig gekozen moeten worden en dan nog zou het noodzakelijk zijn om dit medium zeer zorgvuldig en rijkelijk te desinfecteren en te steriliseren. Zulk een door en door van kiemen bevrijde aarde zou dan een garantie ervoor moeten zijn dat men gezonde en overvloedige zaailingen krijgt. Steeds weer wordt dan gewezen op het grootste gevaar dat telkens bij het uitzaaien op de loer ligt, als het ware de boze genius van elke liefhebber die zich met zaaien inlaat, de door allen zo gevreesde schimmel. Als ik deze theorieën door mijn geest laat gaan, dringt zich de vraag bij mij op, of die angstvallige liefhebbers en cactuskwekers in hun overgrote ijver om te desinfecteren en te steriliseren niet zelf de gunstige omstandigheden voor de zo mysterieuze schimmel scheppen en deze juist kweken. Zetten zij door de zo ernstig uitgevoerde sterilisatie van het hele zaaimedium niet juist de deur wagenwijd open voor de schimmel en nodigen zij deze niet juist uit om een aanval te ondernemen op de zo behoedzaam gekweekte zaailingen? Het klinkt tegenstrijdig, maar ik wil u graag in het kort vertellen, waarom ik deze mening ben toegedaan.

Willen planten met sukses groeien, dan hebben ze allemaal een aarde nodig die leeft; dat wil zeggen, dat in die grond de meest uiteenlopende bodembacteriën moeten voorkomen, die als het ware als politieagenten in deze grond optreden. Behalve deze bodembacteriën echter bevat aarde nog zoveel duizenden andere micro-organismen die een positieve invloed op elkaar hebben. Ze kunnen elkaar ook neutraliseren en daardoor het evenwicht tussen de krachten teweeg brengen, zodat geen van de vele micro-organismen een overheersende rol kan gaan spelen. Of het daarbij nu om cactussen gaat of om andere gewassen: allemaal hebben ze deze grond met de verscheidenste bodembacteriën, deze voor het menselijk oog onzichtbare geesten van de natuur die de huishouding van de grond op gang moeten houden, nodig.

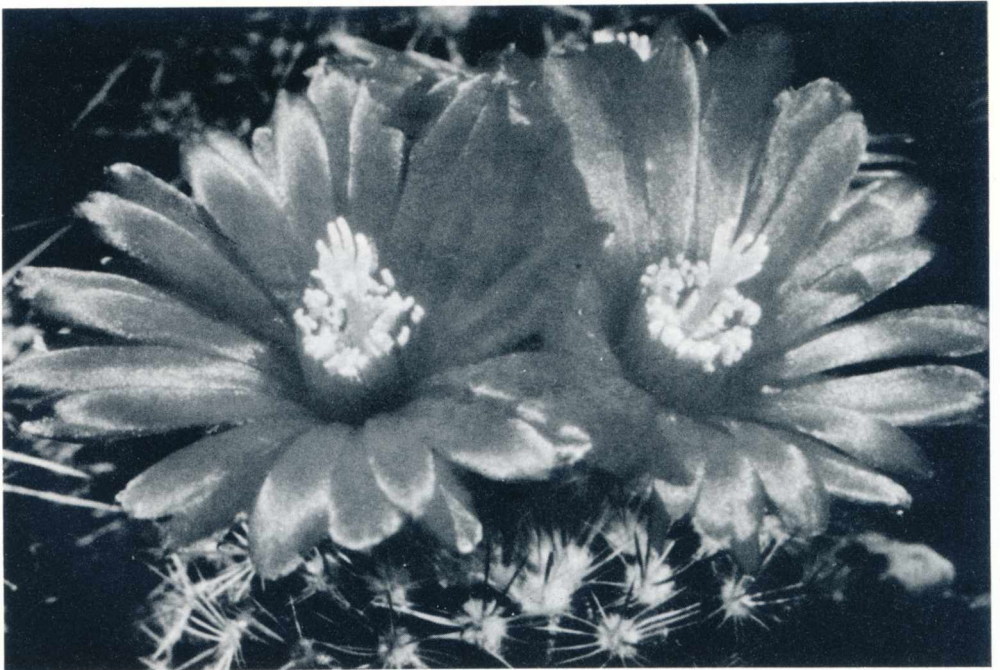
Wanneer nu de zaai-bodem volkomen vrij is van kiemen, doordat de liefhebber zo intensief ontkiemd en gedesinfecteerd heeft als boven is beschreven, dan zijn niet alleen met zekerheid de schadelijke schimmelsporen vernietigd, maar ook al die duizenden zo dringend noodzakelijke micro-wezentjes! Hoe kan men dan verwonderd staan als er, nu als eerste micro-wezens, enkele schimmelsporen verschijnen die zich prinsheerlijk nestelen in deze voor hun zo ideale en goed voorbereide voedingsbodem? Aangezien deze sporen van de schimmel in de zo grondig gedesinfecteerde aarde geen enkele natuurlijke vijand aantreffen die hun anders een halt had kunnen toeroepen, is het maar al te goed te begrijpen, dat deze schimmelsporen, niet door tegenspelers die immers allemaal tevoren door de liefhebber al grondig zijn opgeruimd gehinderd, nu gemakkelijk tot een massale uitbreiding kunnen komen. Ze storten zich in hun vernietigingsdrang op de kleine cactuszaailingen, die natuurlijk aan zo'n massale aanval niet het hoofd kunnen bieden.

Al vele jaren heb ik Parodia's uit zaad opgekweekt en als het zaad goed uitgerijpt en goed gezond was heb ik steeds betere resultaten bereikt. De door allen zo gevreesde schimmel heb ik echter in mijn zaaitesten nooit gezien

Parodia erythrantha: boven in knop
onder net geopend

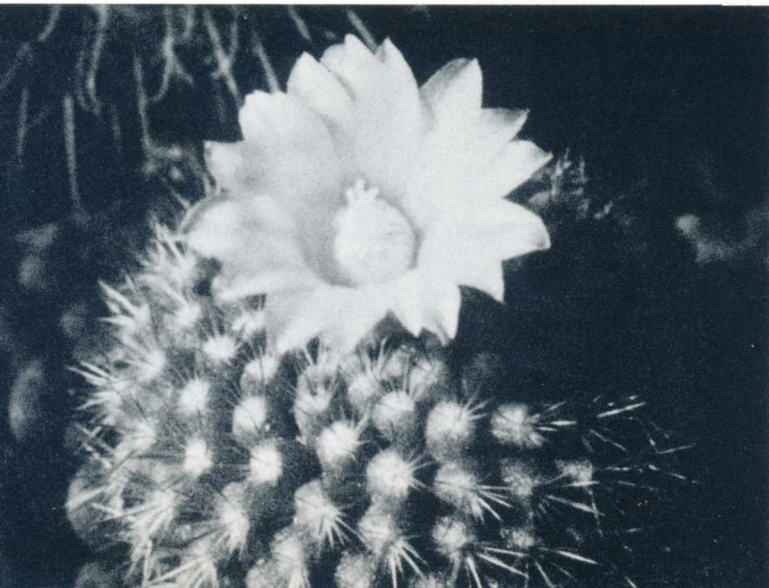
De bloemkleur is helderrood

en deze gesel van de cactuskweker heb ik ook nooit gekend. Ik moet daarbij vermelden, dat ik mijn zaaibodem steeds zelf mengde uit zuivere tuinturf en bloemenaarde zoals men die in elke winkel kan kopen. Doodgewone bloemenaarde en geen cactusaarde! Ik neem 50% van deze bloemgrond en 50% zuivere turf, zoals hij bij mij in de tuin ligt, goed doorweekt, kletsnat van de regen en door duizenden micro-organismen bewoond. Wel laat ik bij het vullen van de zaaibak de turf langzaam door mijn vingers glijden om zo de grootste en ongewenste insecten als ook de regenwormen te verwijderen. Natuurlijk hoeft ik hier niet te benadrukken, dat ik noch de potten, noch de aarde op een of andere wijze desinfecteer of stoom. Wel moet de pot schoon zijn terwijl turf en aarde in vochtige toestand moeten zijn. Als turf eenmaal droog is, is het uiterst moeilijk er weer vocht in te krijgen.

Alvorens de zaden in de voor hun bestemde potjes te strooien, doorweek ik de turf eerst nog een keer grondig, vervolgens worden de zaden uitgestrooid en met een vlak voorwerp licht aangedrukt. In mijn zaaibak bevindt zich een verwarmingsspiraal waarmee ik de temperatuur in de bak tot op 30° C. kan houden. Bij de zaailingen is het de hoofdzaak, dat ze nooit uitdrogen! Dat is een allereerste eis! Overdag bevinden de zaden zich dan in de kweekbak, die met een doorzichtige deksel is afgesloten, maar veel licht laat binnenvallen. Als de eerste zaailingen beginnen op te komen, zet ik 's nachts de deksel op een kier om zo iets drogere en koelere lucht in de kweekbak toe te laten. Daarbij moet zeer goed opgepast worden, dat zaailingen en turf niet uitdrogen; er moet steeds geneveld worden. Beter nog is het om de kleine potjes met zaden in de bak in natte turf te zetten en deze steeds, al naar de behoefte, vochtig te maken. Zo kan men de kweek gemakkelijker voor uitdrogen behoeden. 's Morgens vroeg echter sluit ik de deksel altijd en dan wordt ook de stroom ingeschakeld, opdat zaden en zaailingen de benodigde warmte kunnen krijgen. Zo houd ik overdag de temperatuur in de zaaibak op 25 - 30° en dat is absoluut voldoende. 's Nachts echter kan het geen kwaad als de planten iets koeler staan, want zo wordt de vorming van algen tegengegaan. Maar geen al te grote angst voor algen, want waar algen zijn, daar is geen schimmel!

Mochten er desondanks zaden zijn die niet willen kiemen, dan helpt soms een kleine "kouschok". Ik zet dan de treuzelende zaden in hun potje in het vriesvak van de koelkast en laat ze daar 's nachts staan. Overdag echter komen ze weer in de kweekbak. Deze "vriesbehandeling" heeft de zaden nog nooit

*Parodia
saint-pieana:
met een
heldergele
bloem*

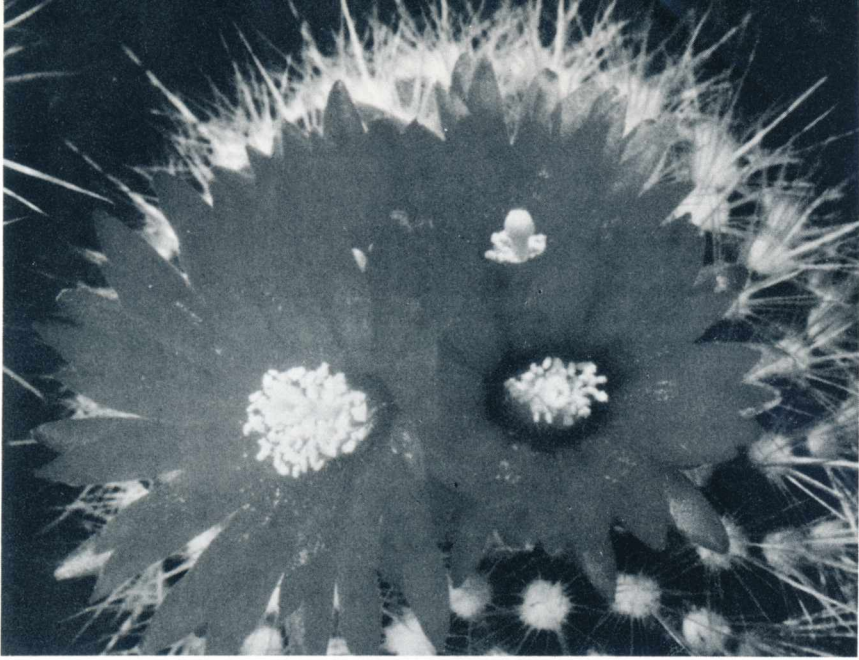
kwaad gedaan, wel vaker een goed resultaat opgeleverd. Natuurlijk moet men ook bij deze behandeling een zeker gevoel aankweken en niet meteen alles in de koelkast zetten.

De eerste zomer houd ik de zaailingen in de kweekbak met koelte en warmte, maar steeds vochtig. Ik zaai pas in maart - april; later uitgezaaide plantjes groeiden slechter gedurende de zomer en moesten nog te klein aan de winterrust beginnen. Normaal moeten Parodia's tegen de herfst ongeveer de grootte van een erwit hebben. Eind oktober wordt voor de laatste keer gegoten en dan worden de zaailingen droog weggezet. Wanneer men Parodia-zaailingen volkomen droog houdt kunnen ze in de winter zonder nadelen een temperatuur rond het vriespunt verdragen. Het beste is echter een temperatuur van ± 2 tot hoogstens 10° C. Geeft men meer warmte, dan bestaat het gevaar dat de kleine zaailingen in de winter te sterk uitdrogen.

In het voorjaar moet pas met gieten begonnen worden, als het warm is geworden of als men de zaailingen een plaats kan geven waar ze warm staan, maar dan moet bij Parodia's wel regelmatig gegoten worden. Niet zo, dat ze een week kletsnat staan en in de volgende week volkomen uitdrogen! Want op die manier beginnen Parodia's te kwakelen en is er geen sprake meer van groei. Ze moeten niet nat staan, maar wel steeds vochtig; de wortelhals echter moet steeds droger gehouden worden, want anders ontstaat er snel rotting. De zaailingen kunnen rustig tijdens de eerste winter voor het eerst verspeend worden. De plantjes zijn dan droog en in deze tijd hoeft men nauwelijks bang te zijn voor een beschadiging van de wortels. Zou dit toch gebeuren, dan staan de zaailingen nog volkomen droog en dus kan rot de plant nauwelijks binnendringen. In de volgende zomer moeten de zaailingen iets beschermd worden tegen directe zonnestraling; overigens moeten ze warm en vochtig gehouden worden en steeds geldt: regelmatig gieten! Alle Parodia-zaailingen groeien wortelecht zeer goed en tenzij er noodzaak is, is er geen enkele reden om ze te enten. Alleen als het om een onvoorwaardelijk noodgeval gaat om een zeldzame soort nog te redden moet men enten. Bij geënte zaailingen van Parodia's komt het eigenlijke gevaar pas veel later, niet bij het enten. Het gevaar ontstaat pas, als de geënte planten beginnen te bloeien. De liefhebber is nu zo trots op zijn zo goed groeiende en rijk bloeiende Parodia's, dat hij denkt, dat nu elk gevaar voor zijn planten overwonnen is. Vaak is niets minder waar en begint juist op dit punt het gevaar voor geënte planten.

De geënte plant verbruikt nu, tijdens de bloei, veel te veel reservekrachten en als de herfst aanbreekt, wil de Parodia nog steeds verder groeien, maar de onderstam begint meestal veel eerder met de winterrust en zo ontstaat een wanverhouding tussen plant en onderstam. Dit alles kan zeer snel met een catastrofe eindigen, die ermee begint, dat de onderstam in de herfst door de Parodia wordt leeggezogen. Meestal valt dit niet direct op, omdat de onderstam diep in het lichaam van de Parodia gegroeid is, maar als men het eindelijk merkt doordat de plant scheef begint te hangen, is het al te laat. Want het rottingsproces bevindt zich nu al diep in het plantelichaam en al snijdt men nog zo hoog af, het zal nog maar zelden helpen!

In dit geval, als we te doen hebben met geënte Parodia's, is de zekerste methode om de planten nog vóór de bloei, als ze ongeveer de grootte van een walnoot hebben, af te snijden. Dit moet in oktober gebeuren, want de afgesneden kop heeft dan de tijd om grondig te drogen. In december of januari kan men dan de afgesneden plant al op een droog substraat (potgrond) zetten en in maart zal men dan zeker al mooie wortels kunnen zien. Als men dan voorzichtig met het gieten begint, ontwikkelen zich de afge-

Parodia nivosus: de bloem is vuurrood van kleur.

Foto's Th. Neutelings

sneden *Parodia*'s tot mooie planten en komen ze nu tot bloei, dan bestaat er geen gevaar meer, dat een aanwezige onderstam aan het rotten gaat. Als de af te snijden plant in de herfst reeds een acceptabele omvang heeft, dan kan er iets hoger gesneden worden, zodat de overgebleven stomp nog tot spruiten gebracht kan worden. Op deze manier heeft men het volgende jaar een goed groeiende plant en daarnaast nog de spruiten van de stomp, die men steeds goed tot uitbreiding van de eigen verzameling kan gebruiken of ook om te ruilen.

Ook grotere *Parodia*'s moeten in de zomer regelmatig gegoten worden. In het voorjaar, vóór de bloei, moet men niet zuinig met kunstmest omspringen en zeker niet vergeten, dat planten om te kunnen bloeien ook stikstof nodig hebben. Mijn potgrond bestaat ook later voor 50% uit turf en voor 50% uit bloemenaarde.

Im Samtfelde 57, D-4790 Paderborn, BRD

Vertaling: Sjef Theunissen

De wondere wereld van de aasbloemen

ANNEMIEKE VAN LING

Wie zich voor het eerst in de wereld der succulenten begeeft, heeft er nog geen flauw idee van welke kant hij uitgaat. Het is dan slechts een kwestie van aftasten; van door schade en schande wijs worden. Althans, zo heb ik in de afgelopen periode mijn hobby ervaren. Net toen de echte cactusrage voorbij was, begon ik interesse te krijgen in vetplanten. Ik kocht alles wat er te vinden was en bouwde in korte tijd een verzameling op. Al gauw bleek dat *Aloë*'s, *Gasteria*'s en *Haworthia*'s het best wilden gedijen. Om op de zuid-

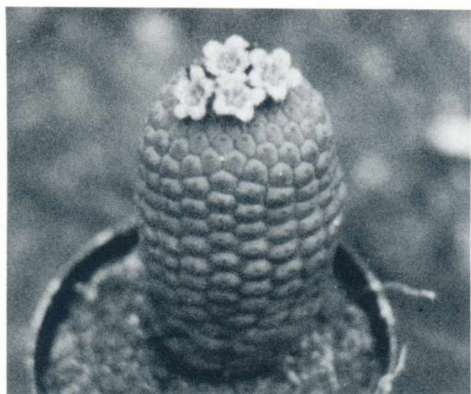
vensters van mijn flat die ik toen had, hiervoor meer ruimte vrij te maken, gaf ik andere vetplantjes weg, voor zover zij nog niet waren weggekwijnd. Cactussen zag ik toen nog niet zo zitten, omdat ik ooit een Mammillaria net voor een twee weken lange vakantie had achtergelaten met een flinke plons water en hem als een ingezakte plumpudding had weergevonden.

Mijn Haworthiaverzameling groeide zienderogen, zeker toen ik Succulenta en haar cactusbeurzen ontdekte. De *Haworthia viscosa*, het op een Chinese pagode lijkende plantje, was voor mij de bekroning van mijn speurtocht naar de verschillende soorten van dit succulentengeslacht. Hoezeer echter de Haworthia's me nog steeds na aan het hart liggen, hebben ze me nooit zo gefascineerd als nu de aasbloemen. De kleurenpracht en boeiende vormen die boeken toonden, leken een paar jaar geleden voor mij nog onbereikbaar. Een enkele Stapelia in mijn bezit wilde amper groeien, laat staan bloeien. De aankoop van een aanvankelijk geheel onbekend vetplantje in het voorjaar van 1978 werd evenwel een keerpunt in mijn hobby. Het had mijn aandacht getrokken door zijn bijzondere vorm en het fijne bloempje aan de top, dat mij deed denken aan een aasbloem. Volgens de kweker was het een Euphorbia, maar als leek betwijfelde ik dat toch. De hardgele wasachtige bloempjes van mijn *Euphorbia grandicornis* leken immers totaal niet op het zachtgele exemplaar met zijn auberginekleurige stipjes en bladpunten.

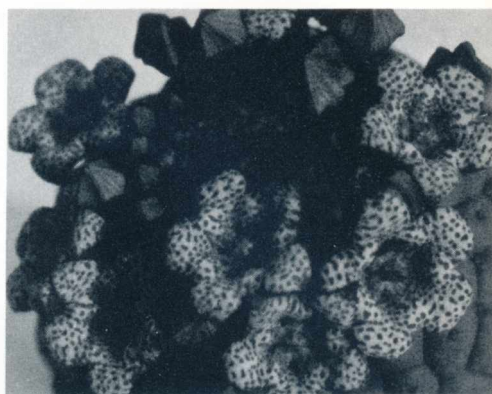
Omdat het om een bijzondere soort ging, was de nieuwe aanwinst iets duurder dan andere. Achteraf kan ik alleen maar zeggen, dat de prijs een prikje was, want het plezier dat ik tot nu toe van die aankoop heb gehad, is gewoonweg niet in geld uit te drukken. Vreesde ik in het begin, dat de tere knopjes die tussen de tuberkels zichtbaar waren, wel zouden afvallen, tot mijn grote trots werd mijn goede zorg beloond met acht bloempjes. Dankbaarheid voor de naamgeving was het in ieder geval niet. In het spraakgebruik noemde ik hem "de augurk die de mazelen heeft", een betiteling die ik van mijn buurvrouw had overgenomen.

Pas een jaar later kwam ik erachter, dat ik inderdaad te doen had met een aasbloem. Een vriendin die mijn Verkade-album over vetplanten doorneusde, ontdekte op één van de plaatjes een Trichocaulon met soortgelijke bloempjes als mijn "augurk". Volgens een ander boek zou het om een moeilijk te kweken geslacht gaan. Die mededeling maakte me bezorgd als een kloek die over haar kuikens waakt. Waren er soms al tekenen van verval te bespeuren? Maar neen, niets van dat alles! De Trichocaulon (meloformis?) bleef er in volle glorie bijstaan. Vanaf eind mei bloeide hij volop en het was een ware sport om telkens weer na terugkeer van mijn werk te zien hoeveel bloempjes er waren bijgekomen en hoeveel verdwenen. Had ik de acht van het jaar daarvoor een respectabel aantal gevonden, dit was niets vergeleken met de tientallen die bleven komen.

De bloempjes verdrongen zich haast om bovenaan een plaatsje te veroveren. Uitgerekend op mijn trouwdag, eind juni, viel een recordaantal van twintig te bewonderen. Er waren toen al in totaal 82 bloempjes verschenen. In de drie vakantieweken die volgden, kwam een onbekend aantal knoppen uit. Ik vond het toch wel wat teveel gevraagd om mijn buurvrouw, die de verzorging op zich nam, ook aan het tellen te zetten. Het voorzichtige gemanooeuvreer langs mijn succulenten was al een opgave voor haar. Toen op 27 oktober vorig jaar het laatste bloempje zich had vertoond, kwamen mijn berekeningen uit op een totaal aantal van liefst 210. Daarbij was ik uitgegaan van gemiddeld één bloem per dag in mijn zomervakantie; een voorzichtige schatting, aangezien in die tijd de Trichocaulon "op volle toeren draaide".

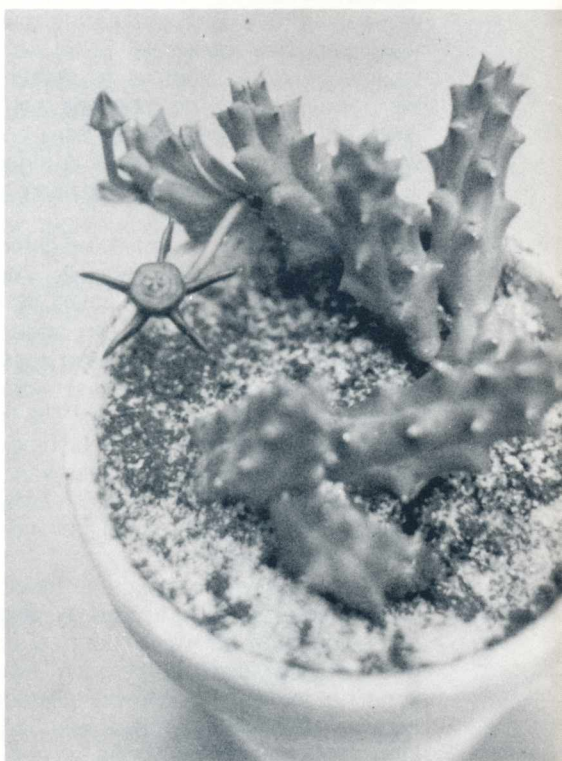
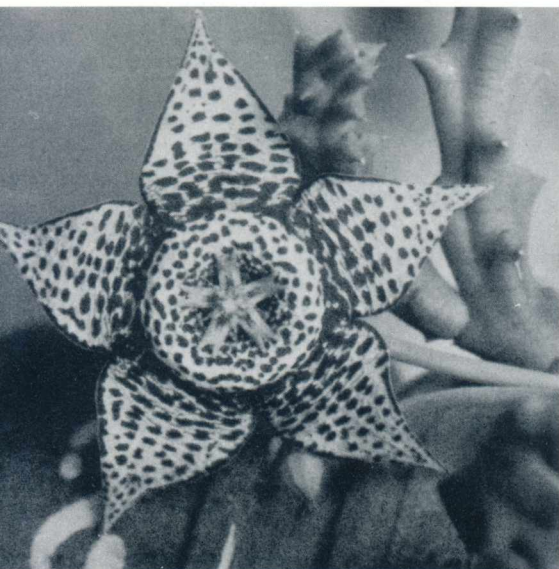

De Trichocaulon in 1978; toen alleen nog bekend als "de augurk die mazelen heeft".

De Trichocaulon vorig jaar: bloemen en knoppen verdringen zich aan de top.

De "ridderorde" van de Stapelia variegata.

Het "steurrad" van een Duvalia.

Foto's van de schrijfster

Niet alleen dit plantje heeft me gesterkt in het vertrouwen dat aasbloemen toch niet zo moeilijk zijn te houden. Een armetierig stekje van een *Huernia*, dat ik begin vorig jaar van een bekende ontving, kreeg binnen de kortste keren nieuwe scheuten en beloonde me met 43 donkerrode bloempjes. twee *Stapelia's variegata* die op mijn koude slaapkamer wegwijnden, begonnen op een warmere plaats te groeien, met als resultaat dat hieraan de welbekende "ridderordes" kwamen. Ook een andere *Stapelia* begon het eindelijk goed te doen, nadat ik een paar jaar geleden een stek had gekregen. Er kwamen zelfs vlieden af op de indringende geur van de donkerpaarse bloemen met gele dwarsbanden, waarna een paar dagen later maden tevoorschijn kropen.

Na dit succes wist ik zeker, dat ik mijn draai in de succulentenwereld had gevonden. Op de grote beurs in Nijmegen beperkte ik dan ook mijn belangstelling tot de aasbloemen en wist mijn collectie uit te breiden tot 21 soorten. Om voor de toekomst meer plaats in te ruimen, heb ik inmiddels besloten een aantal cactussen, Aloë's en Agaves van de hand te doen. Via de Engelse Asclepiadaceaevereniging en de Werkgroep Asclepiadaceae Nederland hoop ik me steeds verder te kunnen verdiepen in de wondere wereld der aasbloemen, die volgens mij het best kunnen worden beschouwd als de orchideeën onder de succulenten (haast had ik hier al "orchideetjes" willen schrijven, maar dan zou ik onder andere de *Stapelia gigantea* over het hoofd zien). Niet alleen de fantastische kleuren spreken iedereen aan, de vorm is vaak zelfs zo verbazingwekkend, dat je fantasie op hol slaat. Wie "The Stapelieae" van White en Sloane in gezelschap doorbladert, hoort al gauw kreten als: "Het is net een zeester (*Stapelia's*), een stuurrad (*Duvalia*) of een vogelnestje (*Huernia hystrix*)". Dank zij een lezer van *Succulenta*, die zo aardig was na mijn oproep in de rubriek Vraag en Aanbod mij enkele adressen door te geven van Engelse antiquariaten, wordt de zo zeldzame trilogie uit 1937 mij binnenkort toegestuurd tegen betaling van 114,5 Engelse ponden. Daarmee lijk ik een lot uit de loterij getrokken te hebben, want uit andere telefoontjes kon ik opmaken, dat ik weinig kans zou hebben "The Stapelieae" te kunnen bemachtigen; of anders tegen een veelvoud van wat ik nu betaal, een bedrag dat dan toch wel boven mijn begroting zou liggen. Eigenlijk is het vreemd dat er nooit een wat meer populaire uitgave is verschenen met vele kleurenfoto's die deze juweeltjes van de natuur pas goed eer aandoen. Ook voor niet-Stapeliofielen moet iets dergelijks toch interessant en in ieder geval betaalbaar zijn.

Wadenoijenlaan 373, 4006 AH Tiel

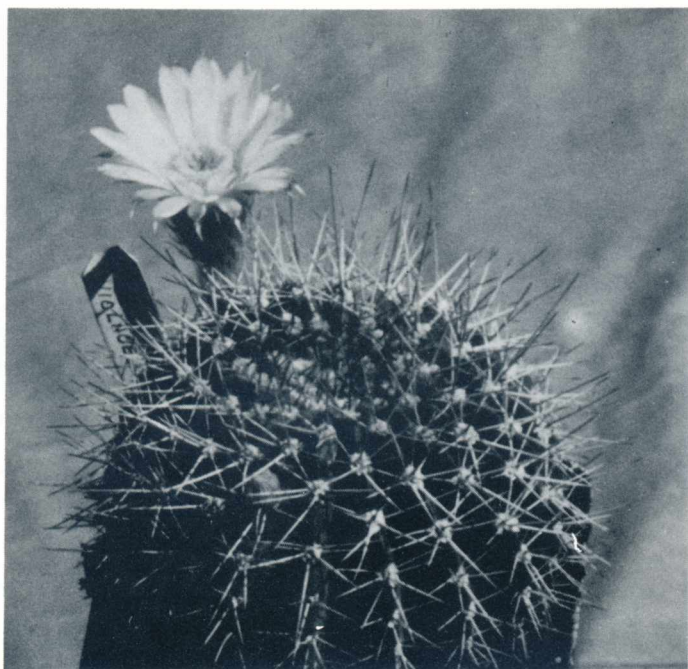
Lezers schrijven

Raar maar waar

J.A. SPARIDANS

Wie met cactussen omgaat kan van alles meemaken. Zo ook ik, en om te weten te komen of onderstaande meer voorkomt het volgende. Vier jaar geleden kocht ik 2 bloeibare *Acanthocalyciums*. Het waren, *A. klimpelianum* en *A. violaceum*, aldus het naamplaatje. Het gaat niet om de naam, maar om de bloem.

A. klimpelianum heeft ieder jaar 2 witte bloemen gegeven. *A. violaceum* 2 violetkleurige bloemen. De grootte van de plant was toen plusminus 4 cm hoog

Acanthocalycium violaceum

Foto van de schrijver

bij 6 cm doorsnee. Dit jaar kwamen bij allebei weer twee knoppen te voorschijn, maar bij *A. klimpelianum* groeiden de knoppen normaal door, maar bij *A. violaceum* wilden de knoppen maar niet doorzetten. Nadat *A. klimpelianum* was uitgebloeid, gingen de knoppen van *A. violaceum* pas doorzetten; althans, één er van; de ander is niet tot ontwikkeling gekomen en heeft zodoende geen bloem gegeven.

Maar op zekere dag stond *A. violaceum* in volle glorie te pronken met 1 bloem. Maar wat ik toen zag was voor mij een raadsel. In plaats van een violette bloem stond hij daar met een zuiver witte bloem te bloeien.

Ook ben ik in het bezit van een *A. violaceum* die ik zelf gezaaid heb, en die vorig jaar voor het eerst gebloeid heeft met een violette bloem.

Maar de grootte van de plant is maar ± 3 cm hoog bij 4 cm doorsnee. Maar bovengenoemde planten zijn inmiddels plusminus $5\frac{1}{2}$ cm hoog, bij 8 cm doorsnee.

Nu is voor mij de vraag: Komt dit verschijnsel meer voor, want vier jaar achtereen een violette bloem, en nu ineens een witte, is voor mij een raadsel. Ik kan me wel indenken wanneer ik beide planten met elkaar kruis, er uit die zaailingen planten met witte en violette bloemen komen, maar aan voorgaande beschreven planten vind ik dit vreemd.

Mocht iemand er meer van weten dan hoop ik dat hij zo vriendelijk wil zijn hierover mededelingen te doen in ons maandblad Succulenta.

Sibeliusstr. 11
5011 J.G. Tilburg

De *Crassula*'s van onze collecties 9

B.K. BOOM †

Crassula capitella*, *C. corymbulosa*, *C. nodulosa*, *C. turrita

Een van de verdiensten van TOELKEN is geweest, dat hij bij zijn *Crassula*-onderzoek getracht heeft de in het vergeetboek geraakte namen van THUNBERG te identificeren. Over deze laatste botanicus is al in een eerder artikel wat geschreven. Hij heeft het uit Zuidelijk Afrika meegebrachte materiaal en wat hem uit die landen was toegestuurd, beschreven, maar doordat hij nog geen vergelijkingsmateriaal had (er was immers in Zuidelijk Afrika nog weinig verzameld) behoefden zijn beschrijvingen ook niet uitvoerig te zijn. Ze zijn zelfs vaak zo kort, dat men tot niet al te lang geleden niet in staat was zijn namen te identificeren. Vele van zijn soortnamen hangen daardoor wat in de lucht, het

zijn *nomina ambigua* (onzekere namen), die men jaren lang links heeft laten liggen.

Crassula capitella ssp. *capitella*

Nu heeft TOELKEN het herbariummateriaal van THUNBERG nog eens bekeken en hij heeft daaruit exemplaren als type aangewezen voor bepaalde soorten, waardoor die namen uit de sfeer van de nomina ambigua zijn gehaald. Gelukkig dus, dat er van het herbarium van THUNBERG nog wat over is: het bevindt zich voornamelijk te Uppsala en in het Brits Museum.

Zo heeft hij de naam **Crassula capitella** Thunb. getyficiëerd en daarbij zodanig omschreven, dat de variatie groot is, zodat er nu verscheidene, nog steeds moeilijk te determineren *Crassula*'s toe gerekend kunnen worden. Hij verstaat dan onder die soort alle planten, die een rozet bezitten (al of niet duidelijk) en een bloeiwijze, waarbij langs de hoofdspil een aantal okselstandige, kort gesteelde (of zittende), tuilvormige bloeiwijzen staan en waarbij de kroonbladen aan de top voorzien zijn van een plat; stomp aanhangsel.

Nu komen er in de natuur vele planten voor, die deze kenmerken hebben. Uiterlijk zijn ze vaak verschillend en duidelijk te herkennen, maar, wanneer men naar de typische verschillen gaat zoeken, zijn die nauwelijks te vinden. Bovendien zijn er allerlei tussenvormen, die het indelen nog moeilijker maken. Toch heeft TOELKEN kans gezien een indeling in een aantal ondersoorten te construeren en hij komt nu tot de volgende opstelling, waarbij ik drie ondersoorten weglaat, omdat die zeer vermoedelijk in onze collecties niet voorkomen.

C. capitella Thunb. (1778) ssp. **capitella**.

Zoals men zal weten wordt, wanneer een soort verdeeld wordt in ondersoorten of variëteiten, die, waartoe het type behoort, aangegeven met een herhaling van de soortnaam. In de praktijk d.w.z. op kwekerijen en in collecties komt daarvan natuurlijk niets terecht en zal men de typische variëteit altijd de soortnaam geven. Deze ssp. (afkorting van *subspecies* = ondersoort) is gekenmerkt door een bladrozet van vrij smalle, naar achter gebogen bladeren, uit welks midden een opgaand met geleidelijk kleiner wordende schutbladen bezette bloeistengel groeit, die vrijwel kaal is; de bloemen zitten in dichte, tuilvormige bloeiwijzen, die in de oksels van kale schutbladen staan (ze zijn echter wel gewimperd); de kroonbladen staan rechtop. Deze ondersoort is beslist in collecties in ons land aanwezig, maar dan vermoedelijk zonder of onder een verkeerde naam.

C. capitella ssp. **nodulosa** (Schonl.) Toelk. syn *C. nodulosa* Schonl. (1903), *C. elata* N.E.Br. (1909).

Deze wijkt af van de vorige ssp. door een min of meer gezwollen wortel, door een sterkere beharing en kleinere bladen; de schutbladen zijn behaard evenals de kelk en de bloeistengel. Ook deze ssp. zal wel ergens in Nederland en België aanwezig zijn. Het is een kwestie van nazoeken in de collecties.

C. capitella ssp. **thyrsiflora** (Thunb.) Toelk. (1977) syn *C. thyrsiflora* Thunb. (1778), *C. turrita* Thunb. (1778), *C. corymbulos* Link & Otto (1821).

Deze ssp. is gekenmerkt door de slappe stengels, waardoor deze vaak liggen of overhangen en door de aan de top naar buiten gebogen kroonbladen. We hebben deze vrij algemeen in cultuur, maar dan onder de naam *C. corymbulosa*, ook wel *C. elata*. In de handel is vermoedelijk maar één kloon met korte, iets hartvormige bladen. Maar ik ben er zeker van, dat verscheidene andere klonen in de collecties te vinden zijn. We kunnen al die vormen geen namen gaan geven, daarvoor zijn ze te moeilijk van elkaar te onderscheiden en zijn ze van onvoldoende betekenis.

Maar welke naam moeten we daar nu bij zetten? Het meest correct is de naam, die hier boven staat; vindt men die te lang, dan zou volstaan kunnen worden met *C. thyrsiflora*. In ieder geval is het aan te bevelen de alom bekende synoniem *C. corymbulosa* er tussen haken achter te zetten.

De reeds boven genoemde, algemeen gekweekte vorm met iets hartvormige bladen noem ik nu cv. '**Cordata**' (*C. cordata* Hort.); die is goed van de andere

vormen te onderscheiden.

Nu nog even iets over de term 'ssp.'; dit is een afkorting van de term 'subspecies' of 'ondersoort'. Het is een groep planten in een rangorde tussen soort en variëteit. Waartoe men een bepaalde variant moet rekenen, tot een ssp. of een var., is meestal een kwestie van persoonlijke voorkeur, ofschoon er wel bepaalde regels voor zijn opgesteld; maar in de praktijk zijn deze termen moeilijk te hanteren. Liefhebbers en kwekers hebben geen boodschap aan die begrippen en beschouwen dergelijke namen gewoon als driedelige namen, daarbij in het midden latend, welke rangorde het laatste deel heeft.

Met dit artikel hebben Crassula-liefhebbers stof om hun planten, die tot deze groep behoren, te determineren.

(wordt vervolgd)

Hoevestein 298, Wageningen

Crassula capitella ssp. *thyrsiflora*
(*C. corymbulosa*)

Vragenrubriek

A. VAN BEUNINGEN

Waarde mevr. v. *Doorn* uit *Loenen*

Als U mijn artikel over het zaaien hebt gelezen, kunt U misschien de fouten die U hebt gemaakt er uit halen. De standplaats van uw zaai bak, op het noordvenster of zuidvenster, heeft niets met uw slechte opkomst te maken. Wat Uw probleem betreft met Parodiazaden, heeft een heel andere oorzaak.

Parodiazaad moet men bij een veel lagere temperatuur zaaien, liefst in de zomer, vooral de fijnzadigen. In de zomer koud zaaien. Het zaad niet uitstrooien, maar op een hoopje bij elkaar. Dit zelfde geldt later voor het verspenen, ook met propjes bij elkaar verspenen. Succes!

Waarde heer *Romers* uit *Maarn*

Eerst moet mij iets van het hart. Wat U daar schrijft, dat U, met uw 2-jarig lidmaatschap, **NIETS**, en dan nog wel dik onderstreept, **NIETS**, aan ons maandblad hebt gehad, dat wil er bij mij niet in. Is het bij U alleen maar om te vergaren, om te hebben? Of wilt U van hetgeen U mee bezig bent ook iets meer te weten komen? Want daarvoor is toch ons maandblad. En dan in uw brief zo gebelgd te zijn over een zekere heer X. Dit is zeker geen stof om hier te behandelen. En we kunnen geen recht spreken over persoonlijke kwesties. Denkt U nu niet dat ik het hier opneem voor de heer X. Het spijt me maar ik ken de goede heer niet. Daarom waarde heer Romers is het zo moeilijk, om iemand aan te wijzen bij U in de buurt, waar U, uw kennis zou kunnen verrijken, maar ik meen wel te mogen zeggen, dat er niet één maar wel honderden bereid zijn U terzijde te staan. Daarvoor zijn de meeste te veel liefhebber. Mocht iemand bereid zijn die in de buurt van Maarn woont, het adres is *H. Romers, Raadhuislaan 4*.

Wat de heer Uil, die overigens een hele goede vriend van mij is, U heeft beloofd, om U 2 á 3 maal per seizoen te zullen bezoeken, die belofte kan ik U niet geven. We hebben circa 4000 leden, waarvan er 2000 beginneling zijn. Kent U het rekensommetje al? Rekent U maar eens uit waar dat op neerkomt. Maar al met al meneer Romers, de moed niet laten zakken. Als U in onze begintijd was begonnen; daar ging het ook niet allemaal van een leien dakje.

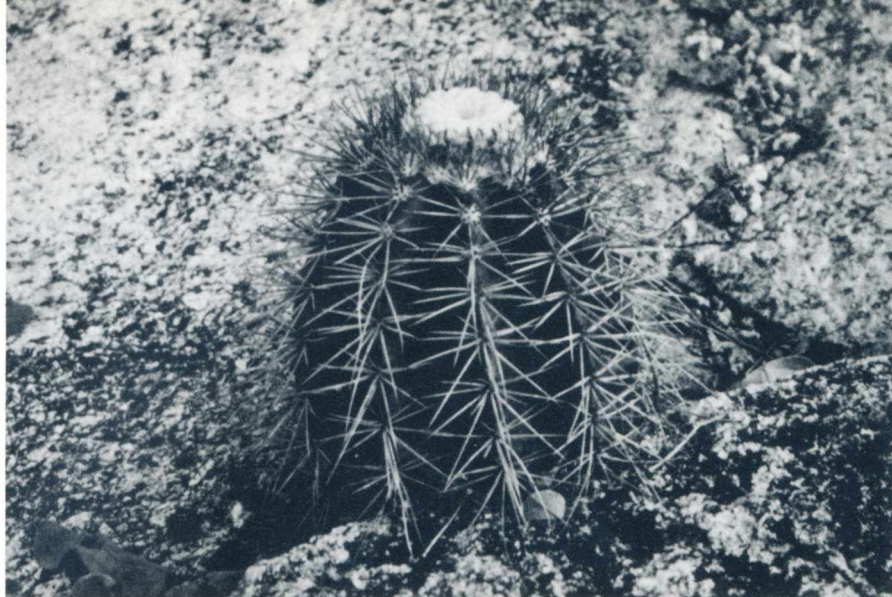
En dan nu de vraag die U mij gesteld hebt: "Het overwinteren op zolder". Dit is moeilijk te beantwoorden. Daar moeten nog een heleboel gegevens aan worden toegevoegd, om te beoordelen wat U fout hebt gedaan. Dan zou ik van U moeten weten: Waar ze in de zomer staan? Geeft U des zomers veel water? Kweekt U hard buiten? Hard U genoeg af voor de winter? En welke planten zijn bij U weggevallen, b.v. Pilo's, of Melo's zou ik niet graag naar zolder brengen, daarentegen, kan ik een grote Echinopsis inkuilen als aardappelen. Dus, een vaste regel is er niet voor te geven, voor uw probleem. Maar ik hoop weer gauw iets van U te horen.

Rijksweg 173,
6585 AE Mook.

Melocactus species H/B 079, een fylogenetische tussenschakel?

PIERRE BRAUN

Tijdens onze reis door Brazilië in de zomer van 1979 onderzochten wij onder andere ook de cactusgroeiplaatsen in het zuidelijke deel van Bahia. In de omgeving nabij Guanambi vonden wij op rotsplateaus, die als eilanden uit een heel moerassige streek uitstaken, een Melocactussoort. Aanvankelijk bezorgde deze ons enkele

Detailopname van *Melocactus species* H/B 79.

Foto's van de schrijver.

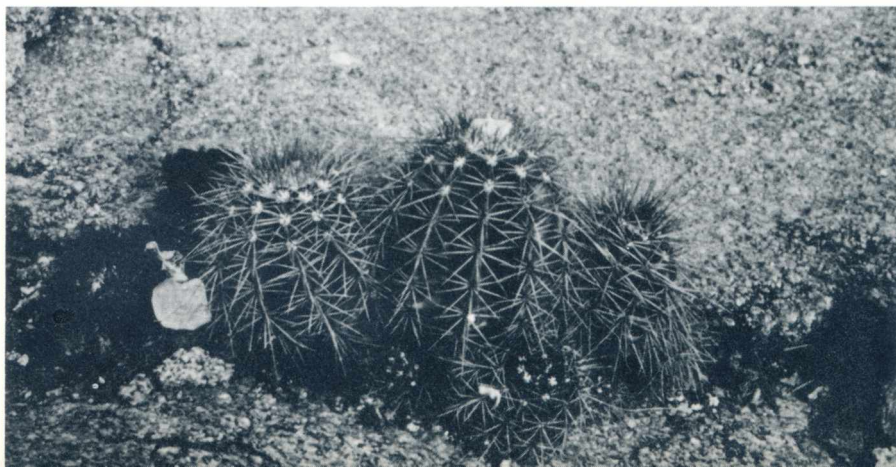
hoofdbreken, omdat ons uit deze streek geen van de thans bekende soorten of veldnummers bekend was. Maar niettemin na enige tijd werd het mijn reisgenoot Gerhard Heimen, die een buitengewoon kenner van het geslacht *Melocactus* is, duidelijk dat wij *Melocactus longicarpus* Buin & Bred. (*longicarpus* betekent: met lange bes, red.) weer teruggevonden hadden. Want alle wezenlijke kenmerken klopten namelijk met Buining's notities uit diens nieuwbeschrijving.

Later, toen ik weer terug in Duitsland was, vergeleek ik mijn aantekeningen met de nieuwbeschrijving van Buining. En inderdaad, het ging met grote zekerheid om de hierboven genoemde *Melocactus longicarpus*.

Leopoldo Horst en Albert Buining hadden deze soort reeds op 16 december 1966 ontdekt en in 1968 er weer naar gezocht. In 1972 vonden zij deze soort opnieuw, maar nu betrof het een andere vindplaats. Volgens de opgaven van Buining waren de beide vindplaatsen stellig in de directe omgeving rond Porteirinha in de staat Minas Gerais gelegen. Deze beide groeiplaatsen liggen dus 150 à 200 km zuidelijker van onze vindplaats!

A.F.H. Buining en A.J. Bredero beschreven deze soort in 1973 in *Cactus and Succulent Journal of U.S.*, Vol XLVI, bladz. 191-194 en deponeerden de typeplant bij het Herbarium te Utrecht, onder veldnummer HH 149.

Melocactus species H/B 79 dicht tegen elkaar in een rotsrichel groeiend.

Volgens onze waarnemingen groeiden de planten steeds in rotsrichels. Slechts zeer zelden waren er exemplaren te vinden, die in humusrijke bodem groeien. Menig keer vonden we de planten met hele groepen stijf tegen elkaar gedrukt staand, omdat de meestal erg kleine rotsspleet weinig ruimte aan het wortelgestel verschaftte. Men kan zich op de groeiplaats zelf er nauwelijks een voorstelling van maken, hoe nu die planten aan de noodzakelijke voedingsstoffen komen. Andere daarbij groeiende cactussoorten waren *Coleocephalocereus goebelianus* (Vpl.) Buin., *Pseudopilocereus azureus* Buin. & Bred., *Peireskia*- en *Opuntia*-soorten, alsmede twee nieuwe *Arrojado*soorten, waarvan een binnenkort gepubliceerd zal worden. Deze hele standplaats is uitgesproken rijk aan neerslag en ligt amper 500 m boven de zeespiegel. Buining gaf voor zijn typevindplaatsen 400 m hoogte op.

Fylogenetisch *) hoort *Melocactus longicarpus* (HU 149) zonder twiifel tot de vormgroep van *Melocactus deinacanthus* Buin. & Bred. (HU 153). In tegenstelling met *Melocactus longicarpus* die, zoals nu gebleken is, een bepaald uitgebreider verspreidingsgebied kent, is *Melocactus deinacanthus* werkelijk maar zeer plaatselijk aan te treffen. Als resultaat van toekomstige, intensieve onderzoeken zou kunnen blijken, dat of de ene of de andere soort tot een ondersoort terug gebracht dient te worden. Een argument ervoor zou kunnen zijn dat wij tussen de beide vindplaatsen - die ver uit elkaar liggen - een eventuele overgangspopulatie gevonden hebben. Een argument ertegen zou kunnen luiden, dat de beide verspreidingsgebieden door een beslist koele bergstreek zonder cactusgroei (tenminste we konden er geen vinden!) van elkaar gescheiden zijn. En waarbij het verspreidingsgebied van *Melocactus longicarpus*, bepaald door gelijksoortige natuurlijke en aardrijkskundige invloeden, beslist veel ruimer is.

Dat zou tot gevolg kunnen hebben dat er geen sprake is van een zone met bastaardvormen (=mengvormen tussen 2 of meer plantensoorten, red.) Met andere woorden, dat een zich transformerende selectie in de betekenis van een biologische evolutie in volle gang is. Maar zolang er nog geen afdoend antwoord hierop gegeven kan worden, moet *Melocactus* species H/B 79 tot *Melocactus longicarpus* (HU 149) gerekend worden.

Hauptstrasse 83, 5020 Frechen-1, B.R.D.

Vertaling: J. Defesche/Th. Neutelings.

*) De fylogeneze is de leer van de ontwikkeling van de plantengeslachten en diergroepen uit lagere vormen. (Red.)

Nog eens *Echinocereus stramineus* (Eng.) Rümpler

W. STERK

Bij het verhaal over *Echinocereus cinerascens* heb ik al geschreven dat de afbeelding, die onder de naam *Echinocereus stramineus* op blz. 25 van de vorige jaargang is geplaatst, niet juist was. Het heeft mij wel verbaasd dat er geen enkele reactie op gekomen is. Ik heb het voor mijzelf verklaard, door aan te nemen dat vrijwel niemand deze soorten ooit in bloei heeft gehad en dus de bloemen niet bekend zijn.

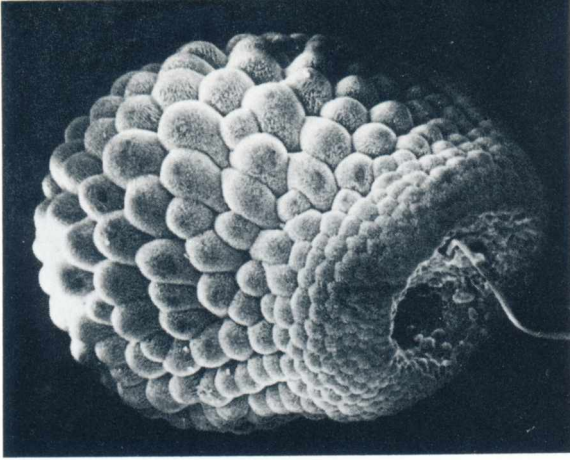
Ook op mijn vraag naar de bloemen van die *E. species Golden* en *E. conglomeratus* heb ik helaas niets meer gehoord. Voor een beschrijving van *Echinocereus stramineus* verwijs ik maar naar blz. 26 van Succulenta 1979.

Nu alleen iets over het zaad. Dit is iets kleiner en vooral de dikke rand rond het hilum is opvallend. Ook zijn de papillen veel groter en hoger dan bij *Echinocereus cinerascens*. De foto's zijn gemaakt met een rasterelectronenmicroscop. De zaden worden na goed schoongemaakt te zijn met een uiterst dun laagje goud bedekt. Nu worden de electronenstralen ongeveer, zoals dit in een televisiebuis gebeurt, tastend over het zaadje gestuurd en teruggekaatst. Hoe het apparaat werkt is voor ons niet belangrijk maar het resultaat is een beeld, dat van/of bij zwakke vergrotingen van het totale zaad (50 x) tot zeer sterke vergrotingen van enkele tienduizenden keren een contrastrijk beeld met grote dieptescherpte geeft. De methode is zeer geschikt om oppervlaktestructuren van vaste lichamen goed weer te geven. Tere of te zachte oppervlakken moet men met een metaallaagje (goud) bedekken om voldoende contrastrijke beelden te krijgen.

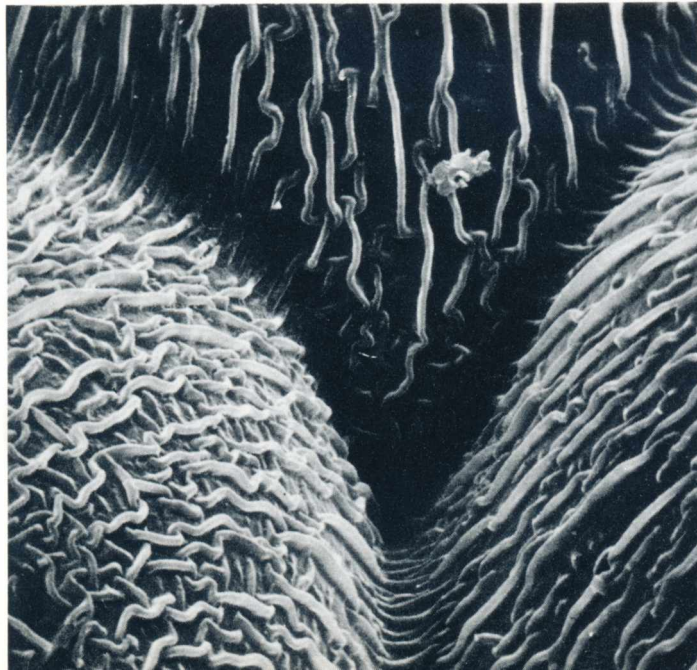
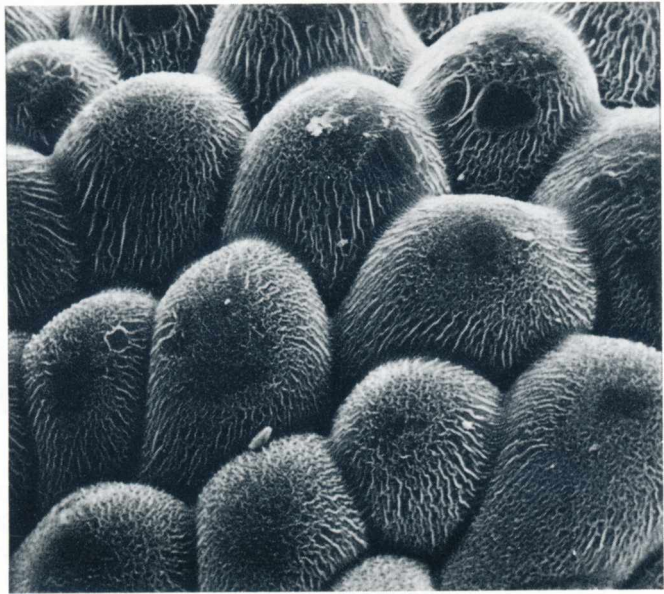
In de plantkunde worden bladoppervlakken, zaden maar ook stuifmeelkorrels ermee bestudeerd. Ook van tere dingen als schimmels kunnen foto's gemaakt worden die bijzonderheden tonen, die met een gewone lichtmikroscoop niet te onderscheiden zijn.

Zo zien we bij 200 x reeds de hoge met fijne rimpeltjes bedekte papillen, waarvan de stijle hellingen en diepe ravijnen bij 1000 keer vergroting zeer indrukwekkend zijn. Het is natuurlijk niet mijn bedoeling met het afdrucken van deze foto's kenmerken van de planten te laten zien, die kunnen bijdragen ze beter te herkennen. Wel wil ik ermee laten zien dat we hiermee verwantschappen en verschillen tussen planten, die ander niet duidelijk zijn, kunnen vaststellen. Aan het zaad te zien zijn *Echinocereus stramineus* en *Echino-*

Een zaadkorrel van
Echinocereus stramineus,
50 x vergroot

idem,
200x
ver groot

idem,
1000x
ver groot

cereus cinerascens niet zeer nauw met elkaar verwant. Ik beschik nog niet over zaadopnamen van voldoende Echinocereussoorten om er nu reeds meer over te kunnen zeggen, maar ik beloof u in de toekomst nog meer resultaten te laten zien.

Wevestraat 89, Stiphout.

Lezers schrijven

Nogmaals *Navajoa fickeisenii*

LUCIEN SCHELPE

Naar aanleiding van de publicatie in Succulenta van januari 1980 over **Navajoa fickeisenii** door de heer Th. Neutelings, wil ik gaarne reageren, door hierbij mijn ervaringen met deze soort kenbaar te maken.

Tijdens de zomer van 1975 kon ik twee entlingen van *Navajoa fickeisenii* betrekken. De planten zijn, alhoewel niet even groot, toch even oud. Reeds de daaropvolgende zomer liet het kleinste exemplaar mij een paar bloemen zien, terwijl de andere plant, op dat ogenblik nog het kleinst in omvang, onmiddellijk voorsprong nam inzake groei en die voorsprong tot op dit ogenblik heeft gehandhaafd. In werkelijkheid is deze plant in alle opzichten jaren vooruit op het zusterexemplaar.

Vanaf 1978 vertoonde die plant jaarlijks tot tweemaal toe enkele bloemen, steeds in de schedel. Eerst in de lente '79 mocht ik tegelijkertijd op beide planten bloemen begroeten. Door kruisbestuiving bekwam ik enkele zaadbessen. De bessen zijn \pm strogeel, zeer verdikt aan de basis en letterlijk ingezakt, ze worden bij rijpheid gemakkelijk geplukt. De zaden zijn droog en zwartachtig en blijven soms, bij het afbreken van de bes, in het areool steken. Tijdens de zomer van 1977 verstreekte de grootste plant een paar zijspruiten, die afgenomen en geënt werden op een jusbertii onderstam.

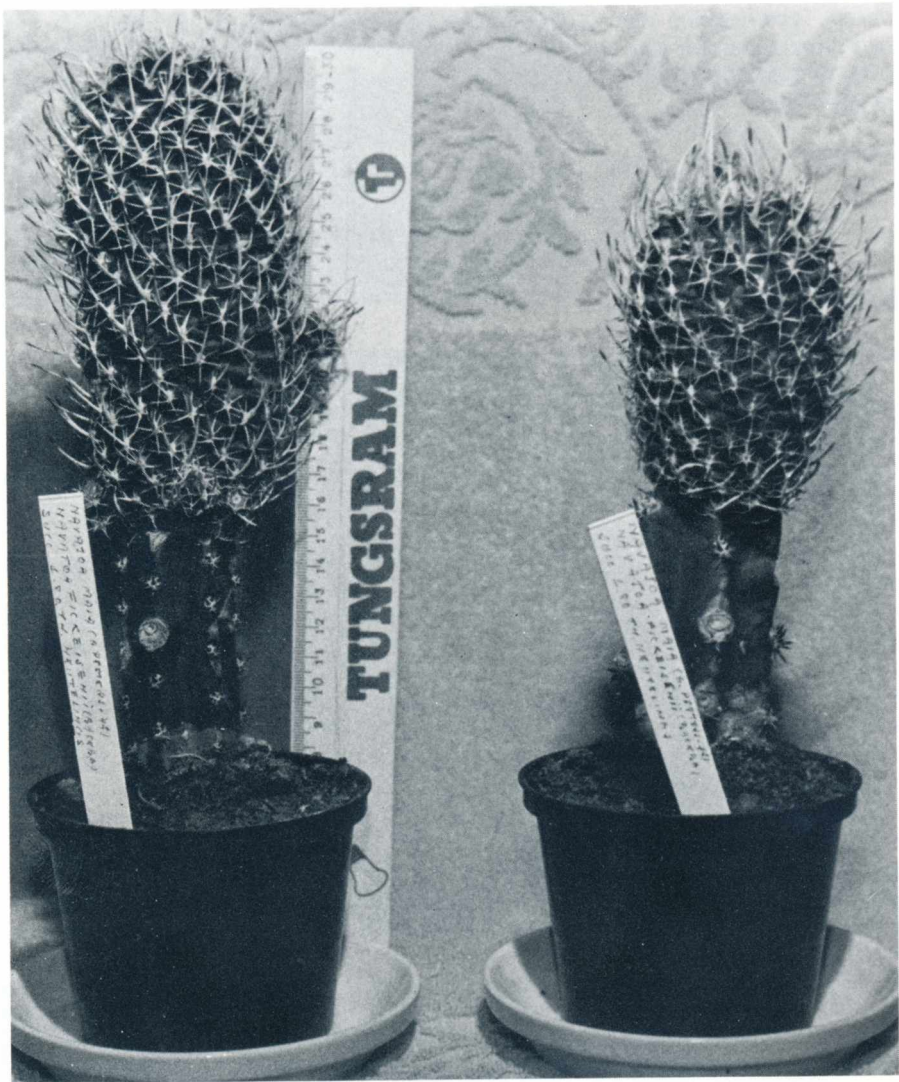
In 1978 vertoonden zich opnieuw een drietal zijspruiten. Deze werden eerst in 1979 gedeeltelijk afgeënt. Zo kan men dan links onderaan op de foto de plant en de beginnende spruit op het restantje van die van 1978 ontwaren en midden rechts opnieuw een entbare spruit op de half afgesneden kloon van 1978. Midden onder prijkt nog een spruit en links boven, op de nieuwgroei van 1979, doch niet te bemerken op de foto, vertonen zich nog twee spruiten (in totaal 5 in 1979).

Een vroege entling van 1979 vertoonde dezelfde zomer (lees zachte winter) mooie bloemknoppen.

De eerste bloeier vertoont slechts de paar laatste jaren regelmatig zijn bloemenpracht, heeft eveneens zaadbessen gevormd, is qua figuur meer gedrongen en vertoont een iets langere middendoorn, terwijl deze iets dieper hoornkleurig is. Maar deze produceert geen enkele zijspruit.

In uw artikel vermeldt u als typisch kenmerk van de middendoorn: is beduidend langer, tot 20 cm, hoornkleurig tot wit met naar de voet toe een wat licht bruine verkleuring. Ik meen dat u met "de voet", in feite de spits van de middendoorns bedoelt. Bij mijn planten stel ik vast dat de oudere, dus afgerijpte, middendoorns een 5 á 6 mm lange, donkere, spits vertonen.

Door de zonloze zomer '79, met als gevolg zeer beperkte water- en mest-

Navajoa fickeisenii

Foto Hilaire Verhegge

toediening, zien er de jusbertii-onderstammen momenteel wel zeer beroerd uit. Op enige zaaiervaring kan ik nog niet bogen.

Kachtemsestraat 89, B-8701 Izegem-Kachtem

Naschrift

Met de "voet" van de middendoorn wordt echt niet de spits ervan bedoeld. Doch dat gedeelte dat op het areool staat ingeplant. Wat de zaaiervaring betreft, van deze brieveschrijver ontvingen we enig zaad, dat wij zullen uitproberen. Ook de geveer zal dit zelf doen, zodat de redactie hopelijk over de resultaten mettertijd nog enige kopij tegemoet mag zien.

Th. N.

Notocactus spec. O.RIV.

J. THEUNISSEN

Dit zegt U natuurlijk totaal niets! Onder deze aanduiding ontving ik ongeveer 1½ jaar geleden van mijn vriend Dirk van Vliet een plant, die hij beschouwt als een mogelijke natuurhybride van *N. mammulosus* x *N. concinnus*. De plant is 8 cm in doorsnee, glanzend groen, heeft 12 ribben, die ongeveer 1 cm hoog zijn en 2 cm uit elkaar staan. De areolen zijn iets meer dan een ½ cm van elkaar verwijderd, aanvankelijk met wit vilt bedekt, dat later evenwel verdwijnt. Er zijn 4-6 middendoorns, waarvan er steeds 4 kruisvormig gesteld zijn, soms staan er nog 2 schuin omhoog, terwijl op enkele areolen ook nog enkele dunne en korte bijdoortjes aanwezig zijn. De kleur van al deze doorns is licht rood-

Notocactus spec. O.RIV.

bruin met lichtere, geelachtige punt; ze zijn tot 2,5 cm lang. Randdoorns ongeveer 11, daarvan 1 recht naar beneden, de andere staan opzij en schuin naar beneden gesteld, nauwelijks schuin omhoog; deze doorns zijn goudgeel en geven de gehele plant een goudgele indruk. Tussen de areolen zijn lichte verhoginkjes, die als het ware samengeperst worden, zodat er vlak boven de areool een V-vormige streep ontstaat, waarvan de benen bijna horizontaal liggen. De bloem is lichtgeel, 4½ cm lang, de buitenste bloembladeren hebben een donkerroze middenstreep, waardoor de nog ontlukende knop rood door de witte wol en de lichtbruine borstels breekt; de doorsnee van de bloem is eveneens ongeveer 4 cm. De bloem heeft een trechtervorm en is duidelijk kleiner dan die van *N. concinnus*. De bedoorning van de plant is zeer opvallend en ligt in stugheid inderdaad tussen *mammulosus* en *concinnus*.

TIJDSCHRIFTEN

Kakteen und andere Sukkulenten oktober 1979

In een geïllustreerd artikel besteedt Heinz Wery aandacht aan *Astrophytum* - hybriden. De gebruikelijke nieuwbeschrijving is van Walter Rausch, die ons *Sulcorebutia santiaguensis* voorstelt. Urs Eggli haalt opnieuw *Mammillaria solisoides* te voorschijn, terwijl Ewald Kleiner de reeds lang bekende, doch steeds weer interessante *Gymnocalycium saglionis* onder de loep neemt. Karl Augustin bespreekt de violetbloeiende en de witbloeiende vorm van *Sulcorebutia flavissima!* Onder de andere sukkulenten krijgen *Aloe rauhii* en *Aloe bellatula* aandacht van Renate Damian. Dat het zelfs in Denemarken nog mogelijk is om cactussen in de open lucht door een winter als die van 1979 te halen wordt verteld door Georg Sydow. Heinz-Josef Klein vergelijkt *Mammillaria spec. L 694* met *M. cowperae* en *M. moelleriana*. Herbert Straka bespreekt het belang van de spleetopeningen der *Stapelieae* voor de indeling van deze planten. Marion Bruhn wijdt een interessant artikel aan de erfelijkheid van het geslacht bij *Euphorbia obesa*. Hoe we zelf de meststoffen voor onze planten kunnen maken doet Hans Schreger uit de doeken.

November 1979.

Werner Rauh beschrijft de door hem in 1959 op Madagascar gevonden natuurhybride *Euphorbia X lomi (lophogona x milii)*. Aan de nog tamelijk zeldzame *Buiningia purpurea* wordt aandacht besteed door Wolfgang Heyer. Hans Schreger zet zijn artikel over meststoffen voort met een aantal tabellen. Ewald Kleiner bespreekt een aantal *Mesembryanthemums* die in de winter bloeien. Een korte bijdrage over *Mammillaria winteriae* wordt geleverd door Heinz-D. Reineke. Uitvoerig wordt aandacht besteed door Kurt Petersen aan Walther Haage, die eind november 80 jaar zal worden. Rudolf Schmied en Udo Köhler vragen in korte bijdragen respectievelijk aandacht voor *Trichodiadema mirabile* en *Aporocactus martianus*. Tenslotte geven Jan Riha en Alexander Meixner richtlijnen voor het kweken van de in onze contreien schijnbaar zo moeilijke *Echinocactus parryi*.

December 1979.

Heinz Ruoff bezocht in 1975 Brazilië en vond daar o.a. *Discocactus tricornis* waaraan hij een artikel wijdt. Walter Rausch beschrijft de nieuwe *Lobivia rosarioana* met de variëteit *rubriflora*. Hoe men bladluizen op cactussen op biologische manier kan bestrijden vertelt ons Beatrice Potocki, terwijl Kurt Petersen vertelt over een hommelt, die de meeldraden uit zijn bloeiende *Phyllocactus* beet. Dat *Kalanchoe's* betrouwbare winterbloeiërs zijn deelt Ewald Kleiner mee. Bohumil Schütz besteedt aandacht aan één van de groten uit onze liefhebberij, zijn landgenoot *Alberto Vojtech Frič*, wiens 35e sterfdag herdacht wordt. Robert Haas meent in Mexico een nieuwe *Thelocactus* gevonden te hebben, die hij in woord en (kleur)beeld voostelt. Hans Detlev Kampf houdt zich bezig met de vraag of *Astrophytum crassispinum* echt bestaat of slechts een wensdroom is.

J. Theunissen, Vierschaarstraat 23, 4751 RR Oud-Gastel.

Cactus and Succulent Journal (U.S.), Vol. 51, nr. 6, Nov.-Dec. 1979

Claude Chindanian wijdt een artikel aan gekweekte *Epiphyllums* en wel de als miniaturen gekweekte versies.

Robert Swam geeft een korte bespreking over *Astrophytum capricorne*, *Marginatocereus marginatus*, *Notocactus concinnus*, *Haworthia setata*, *Titanopsis calcarea* en *Euphorbia grandicornis*. Deborah Cote vertelt over haar kaservaringen tijdens de winterperiode 1976/77. Rampspoed bleef haar niet bespaard, getuige haar verslag van een met roet bedekte cactusverzameling ten gevolge van een slecht functionerende oliekachel.

C.L. Scott stelt de lezers een nieuwe *Haworthia* voor, n.l. *Haw. batteniae*, gevonden bij Agter Sneeuberg, Zuid-Afrika.

Alfred B. Lau is toe aan deel 8 van zijn Zuidamerikaans cactuslogboek, waarin hij nu zwerft in het land van de *Lobivia's*, n.l. Bolivia. In een fascinerende verhaaltrant laat hij de lezer genieten van een treinreis, waarvan de trein getrokken wordt door een in 1914 gebouwde, Duitse stoomloc. In elke scherpe bocht moeten de reizigers allen in tegenovergestelde richting gaan zitten, om te voorkomen dat de trein zou ontsporen.

Ten behoeve van speciaal de beginners schrijft Lloyd Brinson over zijn ervaringen met het stekken en het enten van cactussen.

J.L. Johnson en E.R. Emino geven een wetenschappelijk verhaal over het vermeerderen van diverse cactussoorten met behulp van de zogenaamde weefselcultuur.

L. Bremer neemt een nieuwbeschrijving voor zijn rekening en wel die van *Coryphantha laui*, een nieuwe soort afkomstig uit Coahuila, Mexico. Het is een geelbloeiend exemplaar, getuige ook de daarbij afgebeelde kleurenfoto.

Kathryn Sabo en Burt Greenberg behandelen in het kort *Mammillaria nejapensis* (met 5 cm lange doorns!), *Pachycereus pecten-aboriginum*, *Obregonia denegrii*, *Adenia glauca*, *Euphorbia clavigera* en *Boophane disticha*.

Albert Lau brengt *Mammillaria neopalmeri* voor het voetlicht, dat groeit op eilandjes in de Stille Oceaan, voor de kust van Neder-Californië. Deze eilanden zijn niet bewoond en moeilijk toegankelijk. Vandaar dat de natuurlijke begroeiing niet veel te lijden heeft van het verschijnsel mens. Gary Lyons schrijft over de CSSA gedragscodes terzake van de bescherming van succulente planten. Pierre C. Fischer geeft de nieuwbeschrijving van *Coryphantha vivipara* var. *kaibabensis* afkomstig uit noordelijk Arizona. U.S.A.

En tenslotte, C. Glass en R. Forster kozen als onderwerp het geslacht *Neobuxbaumia*.

The Journal of the Mammillaria Society, Vol. XIX, no. 6, December 1979.

E.F. Castetter, Pr. Pierce en K.H. Schwerin schrijven deel 3 van hun artikel over de ware *Mammillaria wilcoxii* Toumey. Kort samengevat is de jarenlange bron van verwarring gelegen in de beschrijving van de hand van Rose van een exemplaar, afkomstig uit Calabasas, dat betrekkelijke grote, sterk getinte bloemen kent. En sinds 1908 werd dit exemplaar in talloze publicaties onjuist voorgesteld als *Mamm. wilcoxii*. In feite behoort deze plant tot de soort, welke voor kort als *Mamm. meridiorosei* werd beschreven.

Onder de titel: "Niet verkrijgbaar, niet te kweken en onuitspreekbaar", behandelt J. Pilbeam in dezelfde volgorde van deze drie qualificaties *Mamm. carmenae*, *Mamm. tetrancistra* en *Mamm. huitzilopochtli* (= *Mamm. species* Lau 066).

Tenslotte, in haar vaste rubriek: "Temidden van onze Mammillaria's" verhaalt Mrs. B. Maddams over haar kaservaringen.

The Cactus and Succulent Journal of Great Britain, Vol. 41. nr. 4, November 1979

De titelpagina is praktisch geheel gevuld met een macro-opname van bloeiende *Lobivia*hybriden. N.P. Taylor vervolgt zijn artikel, getiteld "Notities over *Ferocactus*". Hij gaat uit van Schumann's subgeslachtenindeling van *Echinocactus*, waarmede hij (en ook andere schrijvers) terugkomt op de zienswijzen van Britton en Rose.

D.R. Hunt behandelt de recente *Mammillaria*-ontdekkingen. Hunt maakt van dit grote artikel tevens gebruik om een serie nova te publiceren en wel in het geslacht *Mammillaria*, subgeslacht *Dolichothele*; series *Decipientes*. Hiermede worden alle soorten bedoeld, die door Buxbaum destijds onder het door hem gecreëerde geslacht *Pseudomammillaria* ondergebracht zijn. Zeer interessant is in zijn verhandeling de schematische uitwerking van de hypothetische fylogeneze van de *Mammillaria*-groepen en *Escobaria*. Dat geldt ook voor Hunt's schets t.a.v. de veronderstelling evolutielijnen en onderlinge verwantschappen tussen de diverse series in het genus *Mammillaria*. Verder doet Hunt verschillende nieuwe vondsten af als lokale vorm (topotypes) van reeds eerder beschreven planten en beschrijft deze als zodanig officieel. Bijv. *Mamm. saboae* forma *haudeana*, *Mamm. longiflora* forma *stampferi*, *Mamm. wrightii* forma *wolfii*. Ook licht Hunt toe waarom hij vindt dat de nieuwe ontdekking *Mamm. meridiorosei* slechts een nieuwe naam is voor *Mamm. wilcoxii* var. *wilcoxii*.

C. Jarvis besteedt in een uitvoerig artikel aandacht over de handel in cactussen en andere vetplanten in het Verenigde Koninkrijk. En hij vermeldt daarbij tevens de nodige exportcijfers.

The National Cactus and Succulent Journal, Vol. 34, no. 3 (Sept. 1979)

C.L. Scott behandelt *Haworthia altinea*.

W.C. Keen wijdt een kort artikel aan *Mammillaria eriacantha*.

Graham Charles voert *Arrojadoa* (HU 399) ten tonele.

Het blad brengt voor het eerst een tweetal kleurenfoto's. Een ervan stelt *Gymnocalycium quehlianum* voor, waarvan E.W. Putnam het verhaal voor zijn rekening neemt.

D.C. Spiers verhaalt over *Yucca glauca*, die in westelijk Canada voorkomt.

Goede raadgevingen over verzorging van cactussen op de vensterbank tijdens de barre winterperiode verschaft W. Winkler de lezer.

W.C. Keen schrijft een kort verhaal bij een kleurenfoto van *Oroya neoperuviana*.

Peter Chapman heeft een interessant, historisch verhaal over de in de 18e eeuw levende Zweedse natuurkenner C.P. Thunberg. Deze moest voor Hollander doorgaan, wilde hij in Japan toegelaten worden. In die tijd mochten nl. alleen de Hollanders het land van de rijzende zon betreden. In dit verhaal staat *Orbea ciliata* voorts in de belangstelling.

M. Fiedler heeft het over *Coryphantha runyonii* en Gerald Krulik heeft ontdekt, hoe hij *Pediocactus simpsonii* in bloei kan krijgen. Gewoon door deze tijdens de groeiperiode elke nacht in de ijskast te stoppen.

J. Daniel en D. Rowland behandelen *Opuntia hystricina*.

John G. Statham geeft goedgekeurde adviezen omtrent het enten van succulenten.

The National Cactus & Succulent Journal, Vol. 34, nr. 4, Dec. 1979

Ruim aandacht wordt gegeven aan de Engelse Nationale Tentoonstelling van succulente planten in 1979, waarbij het voor de juryleden een hels karwei moet geweest zijn uit de in grote getale

aangevoerde planten de prijswinnaars te selecteren.

L.E. Newton en J.J. Lavranos laten hun belangstelling uitgaan naar *Aloe fleurentinorum*, een in 1977 nieuwbeschreven plant.

D.C. Spiers schrijft over dieren die zich voeden met succulente planten. N. Procyer probeert een tussentijdse balans op te maken van de voortgang in de bescherming van succulenten op hun natuurlijke vindplaatsen. W.C. Keen brengt een kort artikel over *Ceropegia radicans*. P. Bint gaat uitvoerig in op de zaadlijst 1979 van hun vereniging. E.W. Putman plaatst *Echinocereus pulchellus* voor het voetlicht, waarbij een mooie kleurenfoto geplaatst is. H.J. Gough doet hetzelfde met *Buiningia brevicylindrica*. M. Fiedler geeft aan hoe vaak een bepaalde cactusnaam aan veranderingen onderhevig kan zijn. J. Martin schrijft een kort verhaal over *Neolloydia cubensis*. Op 27 november 1979 vierde de befaamde cactuspecialist Walther Haage zijn 80ste verjaardag. Reden om hem in het zonnetje te zetten.

Mitteilungsblatt des Arbeitskreises für Mammilarienfreunde, IV, 1979.

Werner Reppenhausen geeft een reisverslag over zijn tocht door de zuidwesthoek van Mexico. Hij vertelt met name over zijn vondst van *Mamm. Rep 769 Los Sabinos*, die volgens de schrijver veel lijkt op *Mamm. centraliplumosa*, waarvan de vindplaats echter noordelijker ligt, nl. bij Calderas. Een vertaling van een artikel van F. Castetter c.s. over een nieuwe variëteit van *Mamm. heyderi* uit Nieuw Mexico is te lezen, waarbij het nl. gaat over de var. *bullingtoniana*. Deze is afkomstig uit de streek bij Cliff, Nieuw Mexico.

Mamm. backebergiana, wordt uitvoerig besproken door W. Feiler. Ph. Grünwald heeft het nogmaals over de betekenis van het licht, waaruit blijkt dat de behoefte van de cactussen eraan tijdens het zonarme wintergetij ook kunstmatig met bepaalde types buislampen tot een oplossing gebracht kunnen worden. Want het gaat er blijkbaar om dat cactussen toch voldoende UV- en IR-licht bekomen, willen ze gezond blijven en een goede bloei garanderen.

In de discussierubriek komen onderwerpen aan bod van de hand van de leden. Zoals het kweken van cactussen op balkon en vensterbank, zongevoelige Mammillaria's en over het (o zo zwaar giftige) bestrijdingsmiddel Temik, dat in de B.R.D. in kiloverpakkingen in de handel verkrijgbaar is. En toch wordt het gebruik ervan gepropageerd, weliswaar met veel waarschuwingen. (Het inademen van het daaruit vrijkomende gas alleen al is bijzonder riskant! Afbliven is ons advies. Er zijn genoeg bestrijdingsmiddelen, die net zo effectief zijn, maar veel minder risico's inhouden).

R. Pillar maakt gewag van vorming van luchtworteltjes bij *Mamm. mollihamata*.

E. Hieber beschrijft zijn kweekervaringen met diverse soorten Mammillaria's.

R. Pillar verhaalt over *Mamm. species Cuexpala* die veel lijkt op *M. duoformis* en *M. erythrocalyx*.

R. Pillar behandelt diverse formulieren voor het maken en bijhouden van kweekgegevens e.d. over Mammillaria's, ontworpen door enige leden.

H. Kögler brengt *Mamm. theresae* voor het voetlicht. Interessant is het te lezen dat zaad van deze soort eerst een jaar bewaard moet blijven, wil men een goed kiemresultaat behalen.

Th.M.W. Neutelings, Galmeidijk 49, 4706 KL Roosendaal.

INHOUD

Parodia's uit zaad - F.H. Brandt	150
De wondere wereld van de aasbloemen	154
Lezers schrijven: Raar maar waar - J.A. Sparidans - A. Ling	157
De Crassula's van onze collecties 9 - B.K. Boom †	159
Vragenrubriek - A. van Beuningen	161
Melocactus species H/B 079, een fylogenetische tussenschakel? - Pierre Braun	162
Nog eens Echinocereus stramineus (Eng.) Rümpler - W. Sterk	164
Lezers schrijven: Nogmaals Navajoa fickesienii - Lucien Schelpe	167
Notocactus spec. O.RIV. - J. Theunissen	169
Tijdschriften - J. Theunissen, Th. Neutelings	170